

Tar Károly**Pánik**

regényrészlet

Amikor a katolikus leánygimnázium évvégi bálján, az iskola zárt parkjában rendezett fáklyásmenet a végéhez közeledett, az egyik szeleburdi lányka megbotlott a saját lábában, és égő fáklyájával megérintette a sor szélén felügyelő apáca főkötőjét. Az apáca-tanárnőnek, mindenki szeme láttára, meg kellett válnia fejfedőjétől. Pillanatnyi zavarában ezt olyan ügyetlenül tette, hogy fekete szatén ruhájába is belekapott a láng.

A pánik csak néhány percig tartott, mert az apáca közelében tartózkodó mézeskalácsos mester, aki angyal-szőke Gréta nevű lányának iskolai előmenetelért mindenkor minden áldozatra képes volt, gondolkodás nélkül az apácára vetette magát. Testének férfiasan lüktető mentőmunkáját olyan ütemesen pergő hangok kísérték, mint amilyeneket a magukról megfélemedezett házinyulak okoznak pázráskor, az ilyen eseményhez is szűkre szabott ketrecükben. Miután a mester, a tüzes apáca világiásra sikeredett sikongatása és sóhajtozása közepette, izmos teste alá gyűrte a lángokat, munkájába kissé belefeledkezett. De szerencsére, a félelemtől és az irigységtől besárgult jóra való férfiak léptek a park porondjára, és sietve levakarták az önfeláldozó tűzoltásával másféle tüzet gerjesztőt a ruganyos tűzfészekről, s így a lángok további terjedése, mint azt a határtalan képzelőerővel rendelkező szolgálatos újságíró írta, azon nyomban „önön hamvába fűlt”.

Másnap a helyi bulvárlap első oldalán, szalagcímben hirdette és „óriási pánik”-ként szétkürtölte, a kicsi, de a fontos eseményekre mindig óriási érdeklődést mutató városunkban, az elkövetkező generációkban is rendkívüli érdeklődést keltő hírt.

Az igazi szenzáció, amelyért aztán évekig szóbeszéd tárgya lett az apácák bálján történt baleset, a nyomda ördögének munkája volt. Akkor még ölombetűs nyomdáiban, kézi szedéssel készültek a címek.

A címszedő, feltehetően nem figyelmetlenségből, hanem kaján vigyorral, a pánik szó két magánhangzóját felcserélte.

Kapkodták a lapot, és az üzleti érzékkel megáldott tulajdonos, divatosan hetyke bajuszkája mögé rejtett mosollyal, második és harmadik kiadás-

ban is megjelentette lapját, amely olyan gyorsan fogyott, mint a helyi gyógyszerész hetenként piacra dobott, mindig más és más illatú, egyesek szerint a férfiaságot is erősítő, gumióvszere.

Nem mondhatom, hogy már kisgyerekkorom óta izgatott ez a betűcserés szó. De életem során mindegyre átértékeltem jelentését, tartalomhordozó voltát és bizonyos meglepetésekkel tarkított befolyását, magától érthetően, nehéz sorsom alakulására.

Merthogy férfinak születtem.

Sokan még ma is véletlennek tüntetik fel ezt a ma már csak bonyolult műtétekkel megváltoztatható tényt. Megmosolyogtat minden ilyen feltevést, amikor teljes bizonyossággal állíthatom, hogy nyilvánvalóan a szükségszerűségnek köszönhetem nemiségem sokak által nyíltan dicsért, és női kezek által is jól megmarkolható bizonyítékát. Ugyanis, nemzésem időpontjában, apám idegileg kiborult állapotban leledzett. Anyám nem sokkal, talán néhány hónappal azelőtt tért vissza hozzá, hogy meleg családi körben hozza életre, hűtlen szeretőjétől fogant nővéremet és hű férjét ajándékozza meg az apaság örömeivel.

A természet törvénye mindig a gyengébb nemnek kedvez.

Férfinak kellett születnem, mert apámat a hirtelen rátörő apai érzések idegileg is megviselték. Elgyengülése riadóztatta a természetet, amely végtelen bölcsességének köszönhetően és zseniálisan ismétlődő szabályainak megfelelően, engem fiúként küldött a láthatóan meggyengült férfítábor erősítésére. Ezzel persze az is vele járt, hogy magam sem kerülhettem el a férfisorsot: mindmáig visszatérő elháríthatatlan készséget mutatok arra, hogy a lehető leggyakrabban, kisebb-nagyobb - néha pedig - óriási pánikba kell esnem.

Valójában most, amikor nálam is eljött a férfikor kapuzárási ideje, értetem meg igazán e gyakran szóban forgó elnevezés rejtett értelmét. Furdal a lelkiismeret, hogy eddig nem tulajdonítottam ennek elég figyelmet. Egyszerűen nem vettem eléggé figyelembe hatását, fontosságát a történelem alakulásában, és elhanyagoltam azokat az alapos tanulmányokat, amelyek csak az igazán megszállott férfiak folytattak kitartó türelemmel és folytonos gyakorlattal a szóban forgó ...

Na itt megakadtam...

Miről is van szó tulajdonképpen?

Mi ezt a dolog, mi ez a micsoda?

Mi ez a női szépségek keretébe ágyazott, selyemfüves völgyek mélyére rejtett, változatosan furcsára alakuló, titokzatos kapu? És mi ez az örökös pánik, amely a nagyvilágra tártan folyamatosan körüllebegi?

Szelényi Lajos: Magna mater (kréтарajz)

Szülővárosomban elmagyarosodott szászok, zsidók, bolgárok, lengyelek és néhány albán család keveredett az elmagyarosodni kész román-sággal. Valamikor ebben a kisvárosban mondták ki először Európában a vallásszabadságot, de az én időmben erről csak néhány értelmiségi tudott, és a főtéri református templom papja emlékezett róla némely ünnepek alkalmával, amikor a toleranciáról kellett szót ejtenie. Ezért aztán az egyszerű polgárok, az örökösen büszkélkedőkhöz és dicsőségre vá-

gyókhöz hasonlóan, leginkább „a három P városa” címmel illették, és dicsérték is szüntelenül, szürke kisvárosunkat.

A három P közül, persze, ki ezt, ki azt részesítette előnyben. Akkor még nem volt divatban a gyakori közvélemény-vizsgálat, a magam rövidnadrágos idejében habozás nélkül a POGÁCSÁT tudtam az első helyen, utána a PECSENYE következett.

A harmadik P-vel még nem tudtam mit kezdeni. Azt sem tudtam még, hogy miért nyúlkálnak olyan láthatóan mennyei élvezettel a fiúk, a házunk mögötti pataokban, kombinéban velünk fürdőző lányok lába közé. Engem akkoriban a patakparti bokrok alján található mély lyukakban való tapogatózás hozott izgalomba, pedig többnyire csak halszagú, üres markomat bámulhattam az azokban való kutakodás után. Pont ezt a szagot éreztem akkor is, amikor a nagyobb fiúk hencegve orrom alá nyomták a melles lányok lába közét simogató kezük.

Helena, akinek gránátmamellek dudorodtak a fürdőruhája alatt, bátorított. Neked szabad, biztatott mosolyogva, miközben trágár szavakkal fêkezte a méhként körülötte rajzó fiúk ösztönösen elszabadult és lányok szerint bak szagú hancúrozását. Nem kértem az ilyen előnyökből. Tudtam, hogy Helena engedékenysége a külvárosban előkelőnek számító pogácsás fiának szól, de mert a bajor eredetű pogácsás nem az apám volt, hanem csak nevelőapám, akit rokonaim mostohaapának hívtak, illetéktelennek éreztem az ezzel járó előnyöket. És az is zavart, hogy Helena kisebb, megszámlálhatatlan sok testvére félíg pucéran futkározott nádas széli házuk körül, s amikor félénk pofával kimerészkedtek a városba vezető főútra, koszos markukat könyörögve nyújtották az arra járók felé. Helena felkínálkozása menekülés a nyomorúságból, gondoltam sajnálkozva, és ugyanilyen érzések fêkezték vágyaimat, amikor érettebb társaim az akkor még engedélyezett nyilvánosházakba hívtak.

És akkor sem gondoltam a „harmadik P”-re, amikor egy napsugaras délelőtt, rövidnadrágom alól, hirtelen valami színtelen, gyorsan hideggé vált folyadék bugyogott elő. Ijedten szorítottam magamhoz, a velem szemben álldogáló, nálam fejjel magasabb, Annuskát, akit éppen a lóte-tükkel való halászat előnyeiről oktattam nagy elszántsággal, mert ösztöneimtől vezérelve mindig is tanítónak képzeltem magam. Megbabonázottan, kitágult szemekkel figyelt rám, és nem ellenkezett, amikor önkéntelenül magamhoz vontam. Egy pillanatra sem érdekelték a blúzán

átsütő, forró mellbimbói, ölének bársonyos melege, combjainak feszült keménysége. Nem hiszem, hogy érzéktelenségem mutatkozott meg ily módon. Inkább, mert valamiféle felszálló ködben éreztem magam, mintha kiszabadultam volna a földi létből, súlytalanul lebegtem a végtelen űrben, angyalnak vagy Istennek képzeltem magam.

Később ezt az érzést, tudatlanságomban, szerelemnek neveztem. Egyébként most, amikor nyugdíjba vonulásom tízedik esztendejét, pohár sörrel egymagamban ünneplem, ma sem tudom, hogy mi a szerelem.

Nem voltam jó, és nem voltam rossz ember. Jártam az utam, mint mindenki más.

Szülővárosomtól messze kerültem. Azt sem tudom, hogy sok, vagy kevés nővel volt dolgom. Mindeddig nem volt fontos számomra a nyilvántartás. Aki akarta, azt gondolkodás nélkül megketttyintettem. A gyenge nemi erőszakot is mimelnem kellett néha, ha egyik-másik nő szemében félnék kíváncsiságot, netán sóvárgást láttam, s azt, hogy fehér bőrén pirosan hullámzó foltokban kicsapódott a vágy okozta zavarodottság.

Közeleg férfikoromnak az a szakasza, amikor össze kell számolnom azokat a nőket, akik meghódítottak, akik magukra húztak, akik alám és fölém feküdtek, mert bizonyára valami olyat akartak tőlem, amit másoktól nem kaphattak. Nem tudom, mi lehet az. Eddig még nem jutott időm arra, hogy ezen rágódjam. De kellett, hogy legyen valami értelme a dolognak. Na nem azért, mert attól félek, hogy végső elszámoláskor orromra húzzák az elhalasztottakat, hanem mert önzésemmel kell majd szembenéznem. Ha csak magam örömét hajszoltam, és nem figyeltem arra, hogy örömet is adjak, mi értelme volt ágybeli alakításaimnak, tivornyáimnak. Hiszem mindig is arra vágytam, hogy valami olyat nyújtsak, amitől pucérságukat tetézve, tovább vetkeznek a nők, odaadóan feltárják legbensőbb szépségüket néhány pillanatra, amitől a párzók egyszerre döngetik a mennyország kapuját öntudatlan jóakaratukban.

Nőnek még nem fizettem, és én sem fogadtam el pénzt, még ajándékot sem, szolgáltatásaimért.

Még ma is az a rögeszmém, hogy az az igazán nagy és emberhez méltó érzés, amikor két embert szorosan összefűz valami mágikus erő, de ennek nem feltétlenül testük összeforrottságával kell együtt járnia. Amikor a másik hiányaért, magunkat siratva és ségyellve, időnként akaratlanul is felzokogunk, és álmunkban lucskosra sírjuk a párnánk, és amikor úgy hozza a sors, hogy imádott társunk elhagy, fájdalmunkban ölni is tudnánk. Talán ez az az érzés, amit szerelemnek nevezünk. Mint minden halandó, magam is erre vágytam.

Makacsul hiszem, hogy az én időm még hátra van. Mindenkinek lehet egyféle perpetuum mobile-gondolata, ami magától jár, nem hagyja nyugodni, ezzel fekszik és ezzel kel, ugyanazon apró sárdarabokat alkot szüntelen, amelyeket magában forgat, mint a fecske a fészekrakáskor a maga formálta galacsinokat, amelyből fészket, az ember pedig jövőt épít.

Hiszem, hogy nem léphetek le a térképről anélkül, hogy meg ne ismerném az igazi szerelmet. Gyönyörű, nagy, makrancos vadról álmodom, amelyért érdemes éveket, vagy egész életben, lesben állni, hogy aztán apró figyelmességgel megszeliítsük, kezes báránnyá, dörgölődő cicává formáljuk, hogy szerelmükben felnézzen reánk, egyszerre okozzon paradicsomi kéjt, és hatalomvágyunkat is szelíden kielégítse.

Egyszer távoli faluban járva, vadásztársaságba csöppentem. Valakinek ott engedélye volt őzet löni, meghívtak engem is. Puska is került, és beállítottak a közeli erdő tisztásán, a térdig érő lucernás szélére, ahol másfél órás ücsörgés után, az erdő széli bokrokkal benőtt árokból, tőlem alig háromméternyire, éppen elém szökelt a suta állat. Békésen reám pillantott. És mielőtt fegyverem felemelhettem volna, fehér fenekét mutatva eltűnt a helyi rengetegben. Bosszankodtak a vadászok, s korholtak, amiért nem használtam ki szerencsémét. Magamnak ezt a fiaskót úgy magyaráztam, hogy az a szelíd és ruganyos őzike nem engem választott, másnak tartogatta magát.

Rögeszmém szerint, engem nem szerethetett. Merthogy, valamiért, ami-re még nem jöttem rá, engem senki sem szerethet. Ezért hittem, hogy nekem sincs jogom valakit is szeretni. Annyit tehetek, hogy a hajdani

cselédlányokhoz hasonlóan, felmegyek valamely fővárosba, és ott sétálok minden szombat este a folyóparton, ahol, majd valaki belém szeret, ahogyan ezt akkoriban a cselédlányok énekeltek olyan elszántsággal, mint a szűz lányok, akik elhatározták, törjön, szakadjon, véget vetnek érintetlenségüknek. Nyegle gondolat volt. Ahelyett, hogy mélyebben kutakodtam volna magamban, ahogyan azt egykor a bölcs görögök tették. De akkoriban már senki sem emlegette a görögöket, Szókratésznek még a nevét sem ismerték osztályharcos környezetemben.

Várnom, türelmesen várnom kell a csodát. Nem fontos, hogy szeressek. Az kell, hogy engem szeressenek.

Az önismeret óvodájában, magamat semminek tudtam, s mint a szél hordozta gyomnövény magja, arra vártam, hogy valahol, valamelyik szempárból, a nekem vetett földpuha élettérben, rám tűzzön a melegen mosolygó napsugár.

Utólag be kell ismernem, hogy végül is felnőttem, gyom között gyommá nőttem, valamennyire emberségessé, és ez nem mehetett végbe valamiféle szeretet nélkül. Ezek szerint vagy ismeretlen felhők mögül süttött reám a szeretet, vagy figyelmetlenségemnek betudhatóan, azt sem vettem észre, amikor időnként zuhogott reám valahonnan a fény, ha melengetett olykor ez a dicséretes emberi érzés.

De azért olykor több volt nekem a kutyám szeméből kiolvasott ragaszkodás, farkcsóváló hűsége, mint valamely bizonytalanságokat magában hordozó, nehezen létrehozható, őszinteséget méricskélő bizonytalan emberi kapcsolatokkal való próbálkozás kilátástalansága.

Nem megy ki a fejemből...

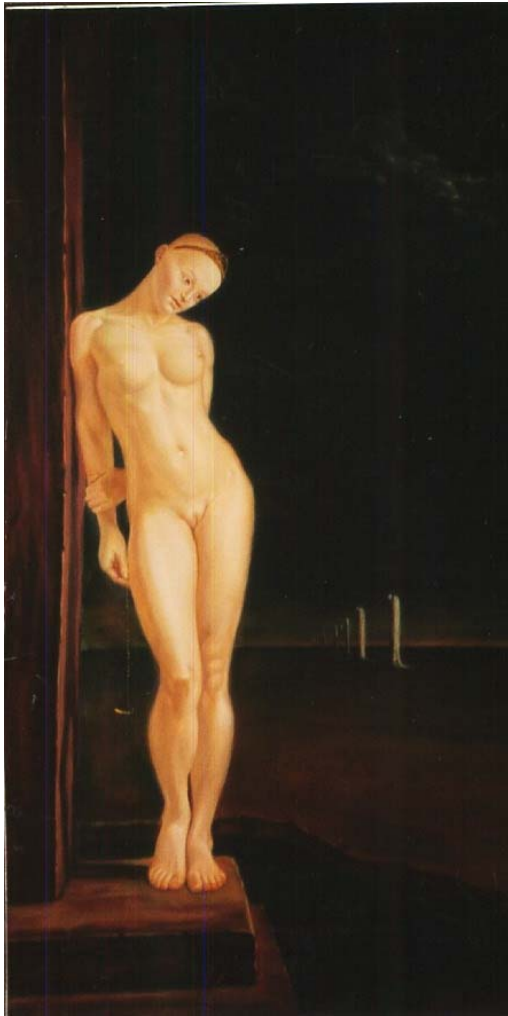
április 16

Az este bekopogott hozzám a szomszédasszony. Ez a fiatal, magas, tenyeres-talpas fiatalasszony a napokban költözhetett a mellém. Nem voltam itthon, amikor érkezett, mert minden nyáron, szabadságnyi időre visszatérek szülővárosomba, hogy örökösen ne valahol, hanem éppen ott érezzem magam otthon, ahol a napvilágot megláttam. Közben, ezen

a nyáron valószínűleg éppen távollétemben meghalt az a töpörödött öregasszony, akit azért utáltam, mert minden délután kiült lakása bejáratainak előterébe, és olyan ráérősen cigarettázott, hogy hozzám is átkanyarodott a dohányfüst. Nálam, olykor még télen is, szinte egész nap nyitva áll az ajtó, szellőztetek minden erőmmel, mert amikor tíz esztendővel ezelőtt ideköltöztem, és először benyitottam másfélszobás garzonomba, hirtelen megcsapott az előttem lakó, falakba ivódott savanyú szaga. Bizonyára, ez a régi lakó is olyan összeaszalódott kilencvenkilenc esztendőös banya lehetett, akibe szívesen költözik valamely purgatóriumi levegőt árasztó ördögfióka fertelmes szaga. Mit tehetnék, szellőztetek olykor éjszaka is, hogy feledjem az orromba ragadt utálatos szagokat. Néha a magam szagával sem vagyok elégedett, pedig már igazán megszokhattam volna a reám rakódott nyolcadik évtized után. Néha, amikor önkéntelenül hátra simítom maradék hajszálaimat, és önműködően csöpögő orrom alá kerül a kezem, amely előbb a fülcimpám mögött bolyongott és vakarózott, olyan fertelmes lábszagnál is bűdösebbet érzek, hogy a megdöbbenéstől felugrom. Ilyenkor nagyot kiáltok: Disznó! Aztán a tükör elé botorkálok, hogy lássam, valóban én volnék az, aki a saját szagával sem tud kibékülni.

A dohány illata nekem kimondottan bűdös. Tízéves koromban hagytam abba a dohányzást. Addig dugiban szívtam, naponta tíz volt az adagom. Nevelőapámtól észrevétlenül elemelhettem ennyit, mert rám bízta dűznis Szimfónia cigarettáinak töltését. Pajtásaimnak is jutott belőle, mert másként tekintélyre szert nem tehettem, délutáni találkozásaimon, amikor a kerti filagória félhomályos padlásán rendszeres fűtyi-szemlét tartottunk. Hernyó, minősítette lefitymálóan, fejletlen szerszámomra pillantva a nálam négy évvel idősebb Pati, aki dorongját lóbálva büszkélkedett előtűnk. Sejtettük, hogy nagy jövő áll előtte, s nem csalódtunk, amikor a háború utáni fogolytáborok mulattató történetei egyikének messze híres hősként szerepelt. Legendákba illően, azokban a kenyér-adagra menő ráérős kártyacsatákban, Pati, sokak bámulatára, persze hatásvadászóan, hatalmas és felajzott farkával ütötte a bankot...
Mi a fenéket irkálom én itt összevissza?!

Csanádi Ibolya: Candesnuffler, olaj, 151 x 71

Azt magyaráznám, hogy azért nem szeretem a cigarettafüstöt, mert nevelőapán egyszer rajtakapott a dohányzáson, de nem szidott, csak felajánlotta monogramjával cirkalmazott ezüst cigarettatárcáját. Ennek persze rettenetes ára volt. Az kívánta, hogy attól kezdve nyíltan dohányozza. Népes családunk vizslató közönsége előtt kellett elszívnom egy Szimfóniát. Megpróbáltam. Húgom kérdő, anyám sajnálkozó, nagybátyám rosszalló, öcsém vigyorgó, mostohatestvérem kárörvendő tekintete tüzeiben cigarettám elaludott, taknyom-nyálam eláztatta a cigarettapírt, a dohány füstje és íze egész életemre megkeseredett a számban. S amikor ez valamely öregasszony szagával elegyedik... Hát ezzel engem ki lehet kergetni a világból.

Már megint mi a fenéket irkálom én itt összevissza?!

Még hogy érdekelne engem a saját szagom? A fenét!

Kanyargós gondolatim tömkelegéből csakis azt szeretném feljegyezni, hogy az este bejött hozzám Katherina. Csak éppen annyit szeretnék magamnak emlékül legyezni, hogy csak úgy, a világ legtermészetesebb módján becsöngetet hozzám. Le kell írnom ezt, mert úgy tűnik, fontos ez számomra. Olyan fontos, hogy nem bízhatom senyvedő emlékezetemre. Nálam tompán berreg a csengő. Nem szeretem az éles hangokat. Bántják a fületem. Merthogy minden reggel félórát tisztítom belőlük a feketedni, és kemény galacsinná alakulni kész gyanta színű fűlsárt. Fia-talkoromban erre nem kellett gondolnom, soha, egyik szeretőmnek sem kellett megszólnia engem ezért. Bezzeg most... Pedig most sem szoktam elhanyagolni magam, rendszeresen zuhanyozom, savanyúdársra hajlamos izzadságszagomat férfiakra ajánlott izzadság-gátlókkal tompítom. Na de hagyjuk... Apám, gyufaszállal tisztította a fülét, miközben felolvastam neki az Ellenzék fontosabb híreit. Talán így kívánta jelezni, hogy minden szavamra figyel, s biztat, hogy ne lankadjak, ne kámpicso-rodjam, mert döcögős olvasásomat tisztátalan füljáratai rovására írja...

Szóval, berreg a csengőm, odacsoszogok, miközben arra gondolok, ki a fene lehet, hiszen még szomszédaim se, csengetnek ajtómon. Ajtóról messzire virít a reklámtiltó felirat, hogy a reklámcédulákkal bagóért

szaladgáló bevándorlók is elkerüljenek. Újságot sem járatok, mert az újsághordók olyan rendesek, hogy minden hajnalban, négy óra tájban érkeznek ajtóm elé, s amikor bedobják az ajtónyíláson a kilónyi helyi lapot, az akkorát puffan, hogy legszebb álmaimból is felriadok. Mert-hogy hajnali négykor, játékos nők lopakodnak az ágyamba, és nem győznek csodálkozni azon, hogy előrehaladott korom ellenére micsoda keménységgel büszkélkedhetem. Én meg, javíthatatlan naiv ember módjára, jól odanyomom nekik. Sajnos csak álmomban. De azért vidáman ébredek, s az sem keserít el, hogy azok a szépek és kívánatosnak képzelt lányok és asszonyok, már sehol sincsenek, és az is csak képzelgés, hogy hajnalonként szinte átfúrom a matracom. A postás pedig csakis délelőtt jár, nem csönget, csak bedobja postaládámba a számlákat, a felekezeti és más ingyenes helyi lapokat, amelyeket a kutya sem kért, de küldik szeretettel, mintha nem sejtjenék, hogy a Metro-ért és a City-ért naponta magam megyek a városba, merthogy ez hozzátartozik egészségügyi sétámhoz. A központba, ha jól kilépek, húsz perc alatt még esős időben is eljutok. Mégsem állítom, hogy a városban lakom, mert egy emeletes házunk valósággal belesimul a körülöttem pompázó parkok, a bokrokkal és fákkal szegélyezett kerékpárutak és az aprólékos gonddal gondozott temető határolta kicsinyke völgybe. Utcánkban az egyik oldalon, az úttal párhuzamosan mindössze három, többnyire öregek által lakott épület áll. A másik oldalon, az utcára kissé ferdén merőlegesen három egy emeletes szalagház, mindenik öt-öt család elkülönített, ultra-csendes lakhelye. A házak között két biztonságos gyermek-játszóhely, a finnek aprólékosan kidolgozott ötletes csúszkáival, mászókáival, hintáival és homokozóival. Arról pedig fogalmam sincs, hogy miért kapta az utca az Országbíró nevet. A temető mögötti parkban, gondozott fák lombjai alatt, a megyeközpont üveg-irodái lapulnak.

Elég az hozzá, hogy az este, amikor az északi országokban annyira sajtós félhomály uralta a tájat és a lelkeket, nyitom az ajtót, hát ott áll Katherina. Mosolyog. Olyan természetesen, olyan nőiesen, olyan bájosan tette ezt, hogy rögtön elhittem, tudja, mit akar. És hogy akkora a hajlandóság benne, mint a macskákból kitüremkedő édes simulékony-ság. Persze, hogy egyből reám ragad a mosolya. Néztük egymás vidáman, mint azok a régi ismerősök, akik mindenféle malacságot kipróbál-

tak már együtt. Szerettem volna, ha ez a néhány pillanat örökké tart. Katherina szeme nagy és barna...

Szóval már kezdem aprólékosan leltározni. Haja dús, kötegben összefogva, zsiráfnyakát is nyugtáztam sietve. Aztán indulok lennebb, széles, gömbölyű vállakat látok és kereknyakú blúzából kikívánczó erős mellleket...

Minden, de minden ismerős! Nagyon is ismerős!

Az ám!, mondom, köszönését a tőlem telhető férfiassággal fogadva, s látom rajta, hogy érti. Bizakodom, hogy valóban ért engem, felfogja pillantásom. Olyan érzékkel, érzékiességgel áldott nő, aki, mint a bárányfelhők komótosan úsznak, kényelmesen elterülnek vágyaink egén. Rég elfelejtett gyermekkorom karádkatalinos hangján szól. Azt mondja, hogy ő Katherina, a szomszédom.

Kom in, kérem szívélyesen, Úgy teszek, mintha félreállnék az ajtóból, de csak mimelem, hogy belépésekor, feszes testéhez minél nagyobb felületen hozzáérjek. Nem finnyás, belép. Karjában, mint valamiféle pólyában, göngyölt ruhanemű, törülköző.

Szeretnék zuhanyozni, szól és körülnéz a előszobámban, ahonnan a fürdő nyílik.

Rendes, gondolom, és dicsérem magamban. Honnan tudja ez a nő, hogy a tiszta nőket szeretem?

Hű, micsoda formás fenék, nézdelem körbe, s nehezen állom meg, hogy ne simítsak egyet szoknyája képzelt ráncán.

Ma festettek nálam, takarítottam, de a fürdőben csak holnap végeznek a vízszerek, magyarázza Katherina, és újból engedélyt kér arra, hogy használhassa a fürdőt.

Hogyne, persze, csak tessék!, hadarom és tiszta törülközők után kutatok a fürdő felé vezető folyosó szekrényében. Köszönöm, köszönöm, hoztam magammal mindent, int le Katherina, és eltűnik a fürdő ajtaja mögött. Nem zárja magára az ajtót, bizonyára látta, hogy úriemberrel van dolga.

Csakhogy az ajtó nekem nem akadály, látom, amint kibújik ruháiból, zsemlemellei könnyeden himbálóznak hajlongásakor. A víz zubogva öleli körül erős bokáját, s amint ballábbal belép a kádba, hosszú combja megfeszül, villanásnyi időre láthatóvá válik vörösarna mókuskája. A

---

*csaptelep felé fordul, hogy szabályosan kerek, pucér fenekét csodálhas-
sam. Behúzza az átlátszó fürdőfüggöny. Körvonalai így még rejtjelme-
sebbek. Gyönyörű látvány. Illik az ilyesmit naplóban megörökíteni...*

Nem megy ki a fejemből az az operettbe illő jelenet, amely hasonlatos volt azokhoz a nagyjelenetekhez, amiket városunk jelentéktelen színhá-
zának iskolai bérletelőadásain kellett végignézniem. És amiért szívből
megutáltam minden szirupos szerelmi történetet.

Eleinte azzal áltattam maga, hogy véletlen volt. Már akkor, amikor
megtörtént, jobbik felem kilépett belőlem, és a pubertáskorúak szokásos
ajkbiggyesztésével kívülről szemlélt engem. Láttam magam, amint siet-
ve leszaladok a háború után iskolának berendezett, a magyar időkben
katonai parancsnokságnak magyaros pompával épített épületében, a
bennlakásnak átalakított második emeletről a főbejáratához vezető széles
lépcsőig. A bejárat csarnokba jobbról és balról két lépcsősor kanyaro-
dott az emeletről. A csarnok félmagasságában, kis színpadszerű pihenő-
ben egyesültek a lépcsők, onnan pedig félkörívben, az egyre szélesedő
márványlépcsőn lépegetve lehetett a tágas, szecessziós hangulatot
árasztó, oszlopokkal tűzdelt csarnokba jutni. Valamikor piros plüss sző-
nyeg borította a lépcsőket. A rézből készült rögzítők szidolozás után
áhitóztak.

Szokásos csattogó lépcsőszökdelésem most hangtalan volt. Vászonpa-
pucsban, szürke-fehércsíkos pizsamában, lélegzetemet visszafojtva
igyekeztem lefelé a széles, gondozatlansága ellenére még vajfehér már-
ványlépcsőn. Amikor Ida előbukkant a felszíni folyosó lengőajtaja mö-
gül, hanyag mozdulattal, talán valamelyik operettből ismert Mici gróft
utánozva, csipőre tett kézzel álltam a lépcsősor közepén. Operett nagy-
jelenetében láttam ilyent, amikor a színen, struccotlas kalapban gróf-
nék, libegő frakkban grófok, áriákat rikoltozva tébláboltak. Jobb lábam
elmaradt egy lépcsőfokkal. Tekintetem világítógolyóként csapódott Ida
copfos fejére. Észre sem vett, sietve aprított a kijárat nagy, vasveretes
tölgysajtja felé.

Khhmm!, ennyire futotta bátorságomból.

Talán ott hibáztam, hogy egész súlyommal a ballábamra nehezedtem.
Ida felpillantott. Sajnálkozó mosollyal érdeklődött, hogy mit keresek

abban a késői órában a fölépcsőn.

Később járt, az iskola kihalt épületében szikrázott a csend. Magamtól is titkoltan azt reméltem, hogy pizsamában mutatkozva döntő hatással leszek Idára, és feltétel nélkül a szeretőm lesz.

Ida apró termetű, szürke kis veréb volt. Iskolánknak, a háború utáni idők szocialista szellemének szülöttjeként, az volt a rendeltetése, hogy a nehézipar előretolt bástyájaként erőltetett gépgyártóipar számára neveljen közép-kadereket. A női egyenjogúság is divatba jött, talán ennek köszönhető, hogy néhány lány is felbukkant a fémipari szakközépiskolában. A fejlettebbeket a fiúk iránt érzett, ellenállhatatlan érzés ösztökélte a felületes felvételi vizsgára, Idát valószínűleg a lakatos apja iránti csodálat. A vizsgáztatók minden lányt felvettek. Így került hetvenvalahány fiú közé négy lány.

A háború és a sűrű tanügyi reformok furcsa helyzeteket teremtettek. A gépipari többnyire tizenöt-tizenhat éves tanulói közé, tanulni vágyó érett fiatalok és néhány hadifogságot is megjárta huszoneves is került.

Hamar kiderült, hogy én voltam iskolánk legfiatalabb tanulója. Az egyik világot látott, jóképű fiatalember, jobb kezének, egy porccal rövidebb, mutatójával reám bökött és elnevezett Kölyöknek. Még nem voltam tizennégy éves, és az elemi iskolai szegények konyhájának sovány kosztján alig-alig növekvő testem, csak akkor szánta rá magát, hogy elhanyagoljam tejfogaimat. A nagyfiúk szokása volt, hogy az órák közötti szünetben, egyik-másik lányos arcú fiút lefogták, a tanári asztalra fektették, és nagyokat röhögve ellenőrizték fityüldőjét. Ha fejletlennek találták, lefitymálón rásercintettek. Tekintélyt csak a tíz centinél nagyobb fitykösök gazdáit vívtak ki maguknak. Időnként engem is a tanári asztalra húztak. Szorosán lefogva, jól irányzott ökölcsapásokat mértek megglazult tejfogaimra. Az ütések mikéntjé az akkor divatos Tom Mix-filmek hőseitől lesték el. Nagy tetszésnyilvánítással fogadták, amikor lekászolódva a katedréről véresen kiköptem gyökértelen fogaimból egyik-másikat.

Egyébként is kijárt nekem a figyelmesség. Minden nagyfiú öccsév fogadott, védettségüket élveztem. Az is gondoskodásukkal járt, hogy a növésben hozzám illő Idával kívántak összeboronálni. Szállj rá, éppen neked való, biztattak. Jó tanácsként hangzott, igyekeztem megfogadni.

Szürke kis egér, gondoltam, amikor Idát közelebről is megnéztem. Kicsit koszos a nyaka, állapítottam meg utalat nélkül, és semmi olyat nem éreztem, ami pajzánabb gondolatokra ragadtatott volna. Akkoriban a háború előttről a poros padlásokon maradt dalok kottáinak fedőlapjáról mosolygó bögyös asszonyok kerítettek bűnös hatalmukba. És egyre gyakrabban orromban éreztem azt a különös illatot, amit szombatonként a nagyobb fiúk próbára tett szerszámjukra kapott, a közeli nyilvánosház melletti elsősegély-szolgáltatás, megnyugtatóként osztogatott papírferőtlenítőjéből áradt. Az internátus nyolevanvalahány vaságyas hálójában én nyugodtan aludhattam. Csillagot velem nem rúgattak. Másoknak tartania kellett attól, hogy ha mélyen elalszik, lábujjai közé papírt húznak és meggyújtják. Engem nem kötöztek ágyamhoz, hogy aztán a fülembe ordítsák: Tűz van! Tűz van! Menekülj!

De a pina szagú fertőtlenítő papirost minden szombaton az orromra húzták. Szagold csak! Ha majd eljön a te időd, így könnyebben rátalálsz!

Idával kapcsolatosan nem éreztem a testiség egyre követelőzőbb vágyát. Ez lehet a szerelem, gondoltam komolykodva. Ha egy fiú nem akar mindjárt ráfeküdni egy lányra, akkor bizonyára komoly érzéseket táplál iránta.

Nem megy ki a fejemből, hogy mégis, mit kerestem ott, mit kerestem azon a márványlépcsőn, csikos pizsamában és nyúlcipőmben. Ida még csak nem is mosolygott.

Jó neked, te már lefekhetsz, mondta az estébe nyúló magolástól fáradtan, és kisomfordált a márványcsarnokból, kínlódva húzta be a nehéz bejárati ajtót maga után.

A következő hétvégén hazalátogattam. Pogácsás nevelőapám utolsó próbálkozásainak idejét élte, izzadva kínlódott, hogy a hiányzó fehér- és rozslisztet máléliszttel helyettesítve valamiféle eladható pogácsát készítsen. A déli ebéd melegítése volt a dolgom. Gyújtóst löktem a zománcos tűzhelybe, petróleumot öntöttem rá. Amíg a gyufát kerestem, a hamu alatt rejtőző parázs gázzá forrósította a petróleumot. Leguggolva vettem a gyufát a tűzhelybe. Robbant és a kicsapódó láng kíméletlenül leégette a bőrt az arcomról.

Hétfőn, az iskolaorvos vazelin-arcpakolása mögé rejtőzve, osztálytársas-

im nem ismertek rám. Amál, az orvosi rendelőbe bejáratos nagydarab zsidó lány, az Ida osztálytársnője sem ismert fel. Naponta többször is kötözésre jártam, hogy tanárain és társaim hányhatnékját távollétemmel mérsékeljem. A jóságos Amál, miközben óvatosan rakta arcomra, nyakamra a vazelint, blúzából kitüremkedő cipómelleivel simogatott. Ez állatian jólesett. Ha ez a szerelem, akkor helyben vagyok, gondoltam. És azután szerelemre vágyva, egyre nagyobb mellű nőket kerestem és bámultam sóvárogra.

A bécsi döntés után az anyaországhoz tartozó város nagy pompával épített, de a háború után készakarva elhanyagolt egykori hadtestparancsnoksági épületében valahogyan nem fogadott állítólagosan forró karjaiba az első, talán az igazi szerelem. Évekkel később hallottam, hogy Ida, egy távoli kisváros gépgyárából érdeklődött utánam.

Nem megy ki a fejemből, miként történhetett az meg velem, hogy amikor tehettem volna, még csak pillantásnyi ideig sem figyeltem az Ida melleire.

Április 18

Megdöbbenő, hogy a Katherina mellei mennyire hasonlítanak az Amáléra.

Jó volna erről közelebről is megbizonyosodni.

Majd eljön ennek is az ideje, futott át agyamon, amikor Katherina negyedóra elteltével kijött a fürdőből. Riadva nézegettem, teljes felszerelésben állt előttem, arca kissé babapiros volt, időnként kis gödröcske keletkezett szájszögletében, amikor mosolygott. Nem akartam elriasztani azzal, hogy rögtön lencsevégre kapom, pedig fényképezőgépem, mint mindig, a kezem ügyében volt. Ez nálam már olyan szakmai beidegződés, több mint félszázada művelem ezt a mesterséget, szemem, akár a blende, mindegyre igazodik a külső fényhez, amikor ráállok a témára. Hallani vélem a fényrekesz mámorító zümmögését, amint hirtelen összezáródik, és foglyul ejti szákmányom. Ez az élvezet felér, mit beszélek, túltesz mindenféle nemi érintkezés örömén, amikor oroszlánként zihálva, hörögve felordítok a csúcson: Megvagy! Most vagy igazán az enyém!

Álltam egy percig, bambán, és arra gondoltam, ez a nő, azért nem

olyan hülye, hogy rögtön lefeküdjön egy öregemberrel. Katherina haja kikandikált a nyakát körülölelő nedves törülköző alól, fénye felajzott, egy tincse hanyagul, csapzottan lógott a derekáig, ösztönös vágy hajtott, hogy belekontárkodjam ebbe a rendezetlenségbe.

Megszáritjuk?, kérdeztem mohón, és már léptem a fürdőszoba szekrénye felé, ahol a hajszáritót tartottam.

Nem szoktam, intette le buzgóságomat Katherina, és mindent köszönve indult a kijárat felé. Leforrázva álltam és döbbenet néztem, amint őzikém szép szökelléssel iramlík el nehezen palástolt leszállásom előtt.

Katherina szemében pajkost villant az örök nőiesség.

Mindjárt visszajövök, suttogetta vagy sóhajtotta, rebegte vagy trillázta igéretét, nem tudom már.

Bezsongtam természetes nőiességétől. Megkövülten bámultan a nyitva maradt ajtót. Jó percbe tellett, amíg észbe kaptam. Gyorsan előszedtem titkos pálinkásüvegemet, amelyben otthoni eperfahordómban érlelt szilvóriumomat őriztem. Megkezdetlen üveg büszkeségem konyakszínben pompázott, ha jól számoltam éppen hatéves. Ebből négy esztendő az eperfahordóban, kettőt konyhai szekrényem rejtett zugában várakozott, talán éppen az ilyen nagy eseményre, amilyenek a Katherinával való esti együttlétet képzeltem.

Előkaptam két zöldbarna, körteformájú avokadót, gyorsan kettévágtam, kiszedtem szép gömbölyű, minden bizonnyal titkokat rejtegető magját, és helyébe kiskanálnyi apróra vágott vöröshagymát helyeztem, rányomtam kanálnyi citromos majonézt, tetejébe bőven púpozva kaviárt raktam. Hogy ne csak a szájnak, hanem a szemnek is mutasson a csemege, a tubusból édes paprikakrém pöttyöt nyomtam az antracit ragyogású fekete ikrákra. A világoszöld avocado közepén virító sárga majonéz, s a belőle kikandikáló vöröshagyma aprólék színes terítőjén trónoló vizaikra-korona, az édes paprikakrém vörös ékkövével pompázatos látványt nyújtott. Az italhoz illő ilyen költeményekkel már sikerült néhány nőt levennem a lábáról. Hogy ne tűnjön dicsekvésnek, most utólag úgy rémlik, hogy többségük amúgy is, jó adag hajlamosságot mutatott a szeretkezésre. És az is gyakran megtörtént, hogy mohón, előbb nem a feltálatlányenc falatokhoz, hanem akkor még kiválóan férfias lényegemhez nyúltak...

Mi ez a büz?! Ó én vén hülye! Már megint elfelejtkeztem a konyháról...

Ha csakugyan van idő, és mindenütt, mindenben jelen van, ha megfoghatatlan is, akkor minden valószínűség szerint kaméleon-szerű. A múlt tanít. A jövő életet. A jelen pedig, mint valamiféle lassan ható mérgezől. Tévelygünk, szívesen bolyongunk, önfeladten téblábolunk a megtörténtek és az elkövetkezendők világában. A jelenünket gyilkoló események sűrűségében megfélekedezünk az időről úgy általában, a sajátunkról pedig kiváltképpen. Mintha valóban örökéletre születtünk volna... Pedig tudva-tudjuk, hogy az idő folyása ellen mindössze annyit tehetünk, hogy megpróbáljuk kitágítani minden pillanatunkat. Mert hogy kitágítható. A világegyetemhez hasonló tágulásban aztán mindnyájunk ideje feloldódik a végtelen körforgásban, a nagy egészben, amelynek részeként olyan porrá leszünk, amilyenből vétettünk.

Elképzelem, hogy ott az iskola márványos előcsarnokában, érdemeinek megfelelően nagyobb fontosságot tulajdonítok az Ida melleinek. És úgy bánok velük, mint minden szépséggel, amelyek a semmiből születettek és oda tértek vissza, alaposabban szemügyre veszem őket, és ha csak simogató pillantásommal növeltem volna felbecsülhetetlen értéküket, talán közelebb jutok a szerelem kettőnkön múló érzéséhez. De még ma is abban a tévhitben ringatom magam, hogy az igazi szerelmi érzés messze elkerüli a testiség különös illatokat gerjesztő világát. Merthogy az igazi szerelem, csakis a szellem világában lüktető, mindinkább szorosabban egymásba tekeredő kettős spirál, amelyben örökké fájoan hiányzó másik énünkkel/felünkkel egyesülhetünk. Merthogy a bölcsességig élt eddigi életemben éppen elégszer próbáltam ama másikat, a testiség élvezetes útján bekövetkezett együttléték alkalmával létrejött egyesülés felől férközni a legszentebb emberi érzésekhez. Be kell látnom, hogy a megélt gyönyörök ellenére, mindannyiszor kudarcot vallottam, mert a belőlem kéjjel távozó magok helyén, az ernyedtség percei után, csupáncsak szívszorítóan elhatalmaskodó és meggondolkozhatóan kongó ürességet éreztem.